

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Romualda Spyt

SSA Marek Procek (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku H. Sp. z o.o. z siedzibą w P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
z udziałem zainteresowanych: [...]
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 lutego 2017 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w P.
z dnia 6 lipca 2016 r., sygn. akt III AUz .../16,

**uchyla zaskarżone postanowienie i pozostawia
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w
orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 31 maja 2016 r. Sąd Apelacyjny w P. oddalił zażalenie odwołującej się H. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. na zarządzenie przewodniczącego o zwrocie odwołania.

Na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 31 maja 2016 r. zażalenie do Sądu Najwyższego złożył w imieniu Spółki radca prawny, domagając się jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Następnie Sąd Apelacyjny w P. postanowieniem z dnia 6 lipca 2016 r.,

wskazując na przepis art. 394¹ § 2 k.p.c., odrzucił zażalenie pełnomocnika Spółki.

Powyższe postanowienie zażaleniem zaskarżył profesjonalny pełnomocnik Spółki. Zaskarżając orzeczenie w całości, zarzucił Sądowi drugiej instancji obrazę art. 394¹ § 2 k.p.c. i art. 398¹ k.p.c. przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 31 maja 2016 r. stanowi orzeczenie w przedmiocie odrzucenia pozwu, o którym mowa w art. 398¹ k.p.c., podczas gdy należy je kwalifikować jako orzeczenie w przedmiocie odrzucenia odwołania w związku z wydanym zarządzeniem o zwrocie pozwu. Nadto błędne uznanie, że zawarte w art. 394¹ § 2 k.p.c. wyłączenie odnosi się do postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na zarządzenie przewodniczącego. Mając na uwadze powyższe, domagał się jego uchylenia w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszym postępowaniu ocenie podlega postanowienie Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 6 lipca 2016 r. w przedmiocie odrzucenia zażalenia pełnomocnika Spółki na postanowienie Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 31 maja 2016 r., oddalające zażalenie na zarządzenie przewodniczącego wydziału z dnia 19 lutego 2016 r. o zwrocie odwołania od decyzji organu rentowego z dnia 15 października 2015 r. Wskazać zatem należy, iż nie powinno budzić wątpliwości ogólne stwierdzenie, że na postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na zarządzenie o zwrocie pozwu nie przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 stycznia 1998 r., I CZ 207/97; z dnia 19 grudnia 1996 r., II CKN 60/96). Taki pogląd oparty jest na założeniu, że zarządzenie o zwrocie pozwu jest rozstrzygnięciem szczególnym, gdyż pozbawia pismo procesowe, które zostało zwrócone, wszelkich skutków prawnych (art. 130 § 2 k.p.c.), a zatem nie może być uznane za kończące postępowanie w sprawie, czyli kończące całość sporu. Ustawowe pojęcie „postanowienia kończące postępowanie w sprawie” obejmuje bowiem tylko orzeczenia kończące postępowanie, jako całość poddaną pod osąd, tzn. takie,

których uprawomocnienie trwale zamyka drogę do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty w danej instancji.

Jednakże przedmiotowa sprawa toczy się w wyniku odwołania od decyzji organu rentowego, jako sprawa z zakresu ubezpieczeń społecznych. Powyższa odmiennosc oznacza, że postępowanie sądowe uruchamiane jest dopiero na etapie postępowania odwoławczego, gdyż dotychczas prowadzone było przed organem rentowym, według reguł postępowania administracyjnego. W judykaturze Sądu Najwyższego za utrwalony uważa się pogląd, że odwołanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych pełni rolę pozwu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1998 r., II UKN 105/98 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2006 r., I UK 314/05). Po skutecznym wniesieniu odwołania do sądu, rozpoznawana sprawa staje się sprawą cywilną, w rozumieniu art. 1 k.p.c., podlegającą rozP. i rozstrzygnięciu wedle reguł postępowania cywilnego, właściwych dla tej kategorii. Jednocześnie należy podkreślić, że odwołanie - pełniąc rolę pozwu – w istocie nim nie jest. Orzecznictwo Sądu Najwyższego akcentuje, że w przypadku pozwu procedura wstępna (kontrola formalna) służy zapewnieniu prawidłowego przebiegu procesu, a z jego zwrotem nie łączą się ujemne następstwa dla strony, która może ponownie wnieść sprawę do sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1996 r., II CKN 60/96). Tymczasem w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych dominuje zasada ograniczonego formalizmu, wyrażająca się między innymi wprowadzeniem do procesu czynności wyjaśniających (art. 468 § 1 k.p.c.), co oznacza możliwość wzywania strony do usunięcia braków formalnych jedynie wówczas, gdy nie dadzą się usunąć w toku czynności wyjaśniających (art. 467 § 3 k.p.c.). Jeżeli zatem dojdzie do zwrotu odwołania, to następuje uprawomocnienie się decyzji organu rentowego, która rozstrzyga o prawach lub obowiązkach strony. W rezultacie zwrot odwołania tamuje możliwość ponownego poddania sporu pod osąd organu odwoławczego, bowiem, zgodnie z przepisem art. 477⁹ § 1 k.p.c., odwołanie do sądu może być wniesione tylko w terminie miesięcznym od doręczenia odpisu decyzji.

Opisana zależność występująca w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie może być pominięta przy ocenie dopuszczalności zażalenia na

postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na zarządzenie o zwrocie odwołania. Trafnie zatem wskazuje skarżący, iż postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na zarządzenie o zwrocie odwołania zamyka odwołującemu się drogę do rozpoznania sprawy co do jej istoty, wobec czego jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 394¹ § 2 k.p.c., a w konsekwencji dopuszczalne jest zażalenie do Sądu Najwyższego na takie postanowienie wydane w sprawie, w której przysługuje skarga kasacyjna (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 kwietnia 2009 r., I UZ 7/09 oraz z dnia 8 grudnia 2016 r., II UZ 59/16). Zaskarżone przez pełnomocnika orzeczenie nie jest postanowieniem w przedmiocie odrzucenia pozwu, ani w przedmiocie umorzenia postępowania. Nie zostało też wydane w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji, bo zaskarżone do Sądu Apelacyjnego zostało zarządzenie przewodniczącego w przedmiocie zwrotu odwołania. Kodeks postępowania cywilnego nie zawiera przepisu, który stanowiłby ogólnie, że do zarządzeń przewodniczącego stosuje się przepisy dotyczące postanowień sądu, a zatem uznać należy, iż zawarte w art. 394¹ § 2 k.p.c. wyłączenie nie odnosi się do postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na zarządzenie przewodniczącego.

Mając na względzie przedstawione okoliczności, Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela pogląd prawny zaprezentowany w motywach uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2016 r., II UZ 59/16, a sprowadzający się do tezy, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których przysługuje skarga kasacyjna, zgodnie z normą art. 394¹ § 2 k.p.c., dopuszczalne jest zażalenie do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na zarządzenie o zwrocie odwołania.

Konkludując, Sąd Najwyższy uznał zasadność zażalenia i na mocy art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 398²¹ § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 108 § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji postanowienia.

